

Leonardo Bruni: Lovtale over byen Firenze

5 *Leonardo Bruni (1370-1444). En af renæssancens store humanister. Oversatte en række af de store klassiske græske værker til latin. Bruni tilhørte den indflydelsesrige Guelfer-slægt og indtog fra 1415 en ledende post i Firenzes bystyre. Forfattede 1403-1404 "Lovtale over byen Firenze" i den panegyriske stil, som han kendte fra klassiske græske lovtaler.*

10 Måtte den udødelige Gud skænke mig en så stor veltalenhed, at den var Firenze værdig, som jeg skal til at tale om, eller i det mindste svarende til min iver og mit ønske på dens vegne; for enten det ene eller det andet ville, mener jeg, i rigeligt mål kunne vise byens storhed og pragt. Firenze er af en sådan natur, at en mere fremragende eller mere strålende by ikke kan findes på hele jorden, og jeg kan let sige om mig selv, at jeg aldrig i mit liv har været mere ivrig efter at gøre noget som dette. Jeg er derfor ikke i tvivl om, at hvis blot ét af disse ønsker blev opfyldt, ville jeg kunne beskrive denne meget smukke og fortrinlige by med elegance og værdighed.

15 Men fordi det, vi ønsker, og evnen til at opnå det, vi ønsker, er to forskellige ting, vil vi udføre vores forehavende så godt, vi kan, så det fremgår, at vi mangler talent snarere end vilje. Ja, denne by er af en sådan forunderlig fortræffelighed, at ingen kan måle sin veltalenhed med den. [...]

20 Som vi kan se flere sønner, der ligner deres fædre så meget, at det tydeligt ses i deres ansigter, således er florentinerne i en sådan harmoni med denne meget ædle og fremragende by, at det synes, som om de aldrig kunne have levet noget andet sted. Og heller ikke kunne byen, så kunstfærdigt skabt, have haft andre slags indbyggere. Ligesom disse borgere overgår alle andre mennesker langt i deres naturlige begavelse, klogskab, elegance og pragt, således har byen Firenze overgået alle andre byer i sin velovervejede placering og i sin pragt, arkitektur og renlighed. [...]

25 Denne by, som strækker sig over både bjerge og sletter, er omgivet af en vidtstrakt mur, dog ikke så massiv, at byen skulle synes frygtsom eller usikker på sin magt, og på den anden side heller ikke så forsømt, at den kan kaldes uklog eller ubetænksom. Og hvad skal jeg sige om menneskemængderne, om bygningernes pragt, om kirkernes udsmykning og om hele byens utrolige og beundringsværdige storhed? Ved Jupiter, alt her er iøjnefaldende og udsmykket med fremragende skønhed. Men det er bedre at erkende ting i sammenligning med andre ting end ud fra dem selv alene. Derfor er det kun de mennesker, som har været borte i nogen tid og vender tilbage til Firenze, der fuldt ud forstår, hvor meget denne blomstrende by overgår alle de andre. For der findes ingen anden by i hele verden, som ikke på en væsentlig måde mangler fuldkommenhed: én mangler befolkning, en anden udsmykning af sine bygninger, en tredje lider af den mindste af disse mangler ved ikke at have en sund beliggenhed. Desuden er enhver anden by så beskidt, at det snavs, som frembringes om natten, ses af befolkningen tidligt om morgenen og trampes ned på gaderne. Kan man virkelig forestille sig noget værre end dette? Selv hvis der fandtes tusind paladser i en sådan by og uudtømmelige rigdomme, selv hvis den havde en uendelig befolkning, ville jeg stadig altid fordømme den by som et stinkende sted og ikke agte den højt. På lignende måde vil et menneske, der er legemligt deformt, altid være ulykkeligt, selv om det måtte besidde mange fremragende egenskaber. Derfor kan beskidte byer, som ellers måtte være meget gode, aldrig anses for at være smukke. [...] Derfor finder

30

35

40

man den renlighed og tørhed, som man i andre byer kun finder i rummene i private paladser, på torve og gader i Firenze.

5 Måske er en anden by ren, men den mangler smukke bygninger. En anden har smukke bygninger, men mangler et godt klima. En tredje har et godt klima, men mangler en stor befolkning. Kun Firenze kan gøre krav på at besidde alle de egenskaber, som er nødvendige for en blomstrende by.

10 Og hvis man interesserer dig for fortiden, vil man finde mange levn fra oldtiden både i offentlige bygninger og i private hjem. Eller hvis man søger nutidig arkitektur, findes der næppe noget mere strålende og storslået end Firenzes nye bygninger. Ja, det er vanskeligt at sige, om floden, der løber gennem byen, giver mere nytte eller mere fornøjelse. Flodens to bredder er forbundet af fire broer, prægtigt opført af tilhuggede stenblokke, og de er placeret med så passende mellemrum, at floden aldrig synes at afbryde de mange hovedgader, der krydser Firenze. Derfor kan man gå gennem Firenze lige så let, som om den slet ikke var delt af en flod.

15 Overalt kan man se smukke pladser og de udsmykkede søjlegange ved de adelige familiers huse, og gaderne er altid fyldt med mængder af mennesker. Af husene nær floden ligger nogle helt ude ved vandet, så de bades af det, mens andre ligger tilbagetrukket, så der er en gade mellem husene og flodbredden. Her samles store menneskemængder for at udføre deres gøremål og fornøje sig. Ja, intet er mere behageligt end dette område, især at spadsere der midt på dagen om vinteren og ved skumringstid om sommeren.

20 Men hvorfor beskæftiger jeg mig kun med én del af byen? Skal jeg (som en fisker) blot bevæge mig op og ned langs floden? Som om dette var den prægtige del af Firenze, og de øvrige kvarterer ikke er lige så smukke eller endog endnu smukkere. Hvad i hele verden er så strålende og storslået som Firenzes arkitektur? Ja, jeg føler medlidenhed med andre byer, når de sammenlignes med Firenze. Andre steder er måske én eller højst to gader i hele byen fyldt med betydningsfulde bygninger, mens resten af byen er så blottet for arkitektonisk pragt, at borgerne skammer sig over at lade besøgende se disse dele. Men i vores by findes der virkelig ikke én gade, ikke ét kvarter, som ikke rummer rummelige og udsmykkede bygninger. Almægtige Gud, hvilken rigdom af bygninger, hvilken fornem arkitektur der findes i Firenze! Ja, hvor tydeligt bygmestrenes store geni afspejles i disse bygninger, og hvilken glæde de giver dem, der bor i dem.

30 Blandt de mange bygninger i Firenze er intet mere imponerende i størrelse og stilens fornemhed end kirkerne og helligdommene, som er talrige og (som det sømmer sig for gudshuse) spredt over hele byen. Disse er blevet beundringsværdigt æret af dem, der dyrker Gud i deres forskellige sogne, og behandles med den største fromhed. Ja, i hele Firenze er intet mere rigt udstyret, mere udsmykket eller mere storslået end disse kirker. Lige så stor omhu er blevet lagt i udsmykningen af de hellige bygninger som af de verdslige, således at ikke blot de levendes boliger, men også de døde grave fremstår fremragende.

40 Men jeg vender tilbage til de private borgeres huse, som er udformet, opført og udsmykket med henblik på komfort, størrelse, værdighed og frem for alt pragt. Hvad kunne være mere behageligt og smukt for øjet end disse hjemms gårdrum, sale, gulvbelægninger, festlokaler og andre indre rum? Og hvor smukt er det ikke at se mange af husenes velordnede rummelighed og betragte forhængene, buerne, de panelerede lofter og de rigt udsmykkede loftsdekorationer samt – som i mange huse – sommerværelser adskilt fra vinterværelserne. I disse boliger finder man smukke kamre udsmykket med fine møbler, guld, sølv, brokadeophæng og kostbare tæp-

per. Men er jeg ikke tåbelig, når jeg fortsætter med at opregne disse ting? Selv hvis jeg havde hundrede tunger, hundrede munde og en stemme af jern, ville jeg umuligt kunne beskrive al denne pragt, rigdom, udsmykning, nydelse og elegance i disse hjem.

5

Laudatio Florentine Urbis, uddrag af afsnit 1. Overs. efter B. J. Kohl o.a. (red.): *The Earthly Republic: Italian Humanists on Government and Society*, Manchester (1978)